

TEKNIIKAN HISTORIAN SEURAN UUSI PUHEENJOHTAJA ESITTÄYTYY

ELÄMÄNI TEKNIKKANA JA TALOUTENA

Anna Sivula

Kiinnostukseni teknologian historiaan lie-
nee saanut alkunsa suunnilleen samoihin
aikoihin kuin kiinnostukseni ranskalaiseen
historiankirjoitukseen. Tämä tapahtui vuo-
den 1990 tienoilla. Suunnittelin graduani
ja aloin pikkuhiljaa perehtyä niihin tapoi-
hin, joilla Annales -koulukunnan varhainen
edustaja Marc Bloch (1887–1944) selitti,
miten erilaiset maatalouden teknologiat
olivat vaikuttaneet keskiajan eurooppalais-
ten yhteiskuntien erilaistumiseen. Blochille
teknologia ja tekniikka olivat muun kult-
tuurin luontevia osa-alueita. Teknologia oli
hänelle ikkuna kulttuuriin, jonka kehitys
saattoi kääntyä yllättävään ja arvaamatto-
maan suuntaan. Blochin tapa ymmärtää
teknologisen menneisyyden pitkiä kestoja
ja monitasoista dynamiikkaa juurtui syvälle
graduntekijän mieleen.

Gradunteossa tuli puurttua jokunen
vuosi nykyisten tiukkojen aikataulusuo-
situsten vastaisesti. Siinä tutkimustaito-
ja opetellessa ilmaantui opiskelijan syliin,
työhuoneeseen, työpöydälle ja opiskeluissa
avustamaan pari nopealiikkeistä nahkakan-
tista opinnäytettä. Poika syntyi 1991 ja ty-
tär 1992. Yleisen historian gradu ”Kahden
tieteen välissä. Yhteiskunta-analyysi Marc
Blochin maaseutuhistoriallisissa teoksissa”
pääsi lopulta kansiin maaliskuussa 1996.
Huhtikuussa sain kirjoittaakseni Turun työ-
väen pursiseuran historiikin, ja sillä tilaus-
työllä kustansin junioreille polkupyörät, ku-
rahaalarit ja kumisaappaat.

Tilushistorian jälkeen yritin sadan työ-
paikkahakemuksen voimalla saada maiste-

rintöitä, mutta sain ainoastaan tutkimusra-
hoitusta. Edessä oli siten muutama lisävuosi
ranskalaisen yhteiskuntahistorioitsijan seu-
rassa. Lisensiaattityölleni sain kenkätehtaili-
ja Eemil Aaltosen tieteentekijöille jättämästä
perinnöstä rahoitusta vuosille 1997–2000.
Kyseessä oli tähänastisen tutkijanurani pi-
sin yhtenäisesti rahoitettu tutkimusjakso.
Vuonna 2000 työ valmistui. Kenkätehtai-
lijän rahoituksella tehtiin paitsi opinnäyte,
myös Turun Paattisten kaupunginosassa
sijaitsevan omakotitalon remonttia. Apura-
halla saatiin esimerkiksi pumpattua tämän
teknisen käyttöikänsä päähän tulleen raken-
nuksen kellarista pois sinne tulvinut jokive-
si. Sillä kustannettiin toki myös tekniikan
ihmeisiin perehtyvän nuorison käyttöön
useita legorakennussarjoja sekä vuosimallia
1986 olevan VW Golfin bensoja, huoltoja ja
lommojen oikomista.

Vuonna 2000 siirryin Turun yliopiston
historian laitoksen Satakunta -hankkeeseen
suunnittelemaan historianlaitoksen oppi-
ainetta. Hain suunnittelemani oppiaineen
määräaikaista lehtoraattia ja sain sen. Tek-
nologisen käyttöikänsä loppuun tullut puu-
talo meni myyntiin ja, ihme kyllä, myös kau-
paksi. Edessä oli muutto Poriin.

Satakunta -hankkeessa suunniteltiin Po-
riin perustettavaan uuteen laitokseen neljä
pääainetta: Maisemantutkimus, digitaalinen
kulttuuri, kulttuurien tutkimus ja histori-
antutkimus. Kun hankkeen rahoitukses-
ta vuonna 2001 kuitenkin yllättäen hävisi
miljoona silloista rahayksikköä, yhdistettiin
historiantutkimuksen ja kulttuurien tutki-

muksen oppiaineet kulttuuriperinnön tutkimuksen oppiaineeksi. Lehtoraattia hoidelllessani kirjoitin iltaisin Marc Blochin metodologista perintöä käsittelevää väitöskirjaa. Määräaikaiset virkasuhteet ketjuuntuivat yksi toisensa perään. Konetekniikan diplomi-insinööripuolisoni tarkkaili työtahiani ja lahjoitti minulle joltain teekkariaikalta ekskursiolta mukaan tarttuneen kyltin, jossa on kolmio ja teksti: ”Varo. Automaattisesti toimiva kone”.

Väitöskirja valmistui vuonna 2006. Kymmenen vuotta myöhemmin tuo kyltti koristaa kulttuuriperinnön määräaikaisen professorin työhuonetta Porin Puuvillatehtaan toisessa kerroksessa. Työhuoneen ikkunasta näkyy yksi teknologisen kulttuurin symboleista, tehtaan korkea, punatiilinen savupiippu.

2000-luvun alkuvuosina tutustuin Kimmo Antilaan ja olin mukana hänen luotsaamisissaan verkko-opetushankkeissa. Teknologian historian tutkijoiden ammattitaito ja syvälinen kulttuurihistorian ymmärrys teki minuun alusta lähtien vaikutuksen. Kiinnostuin erityisesti niistä prosesseista, joissa teollisuuden jäänteistä muodostuu kulttuuriperintöä, joka toimii menneen ja tulevan kulttuurin välisenä siltana. Sain välillä jopa rahoitusta näiden prosessien tutkimiseen. Yllätyin tajutessani, miten ohuesta historiallisesta kerrostumasta tässä ilmiössä oli kysymys. Tehtaista on tullut kulttuuriperintöä muutamassa vuosikymmenessä. Olen edelleenkin samalla tiellä, ihmettelemässä, miten nopeasti ja kekseliäästi ihmiset osaavat valjastaa yhteiskunnan ja kulttuurin murroksissa vapautuvat voimat ja resurssit uusiin tehtäviin.

Tällä hetkellä teknologisten muutosten etenemiseen kytkeytyviä kulttuuriperintöprosesseja etenee paitsi tehtaiden, tuotantolaitosten ja teknomaisemien alueella, myös digitaalisissa ilmiöissä. Digitaalisessa ja rakennetussa ympäristössä elää monia erilaisia, alkuperäisen tehtävänsä menettäneitä

Anna Sivula Tuisku-kissansa kanssa.

tekniikan ja teknologian jäänteitä. Tekniikan, teknologian ja teknologisen kulttuurin historiaa on tutkittava, jotta ymmärtäisimme näitä jäänteitä. On tunnettava historia osatakseen valita menneisyyden jäänteiden joukosta ne, jotka kannattaa säilyttää tulevaisuuden identiteettien rakentamista varten. Jonain päivänä ihmiset sijoittavat tänään säilytettyjen jäänteiden avulla itsensä menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliselle jatkumolle.

Kun Kimmo Antila pyysi minua ryhtymään seuran puheenjohtajaksi, sanoin suostuvani, jos seura kokee jollain tavoin hyötyvänsä minusta. Nauroin ja sanoin, että ainakin osaan vilpittömästi arvostaa kaikkia teknologian, tekniikan ja teknologisen kulttuurin tutkijoita, jotka osaavat kirjoittaa niitä historioita, joista teollisen kulttuuriperinnön arvo ja merkitykset on rakennettu.

Kirjoittaja on filosofian tohtori, yleisen historian dosentti ja kulttuuriperinnön ma. professori. Hän toimii Porin yliopistokeskukseen sijoitetun Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman johtajana.